

Ruth Galloway -mysteeri

ELLY GRIFFITHS

RISTEYSKOHDAT

TAMMI

ELLY GRIFFITHS

RISTEYSKOHDAT

Suomentanut
Anna Lönnroth

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TAMMI
HELSINKI

Lainauksen T. S. Eliotin teoksesta *Autio maa* on suomentanut Lauri Viljanen.
Lainauksen Percy Bysshe Shelley'n runosta *Ozymandias* on suomentanut Aale Tynni.

ENGLANNINKIELINEN ALKUTEOS *The Crossing Places*

ILMESTYI ISOSSA-BRITANNIASSA 2009.

COPYRIGHT © 2009 BY ELLY GRIFFITHS

ALL RIGHTS RESERVED INCLUDING THE RIGHTS OF REPRODUCTION

IN WHOLE OR IN PART IN ANY FORM.

SUOMENKIELINEN LAITOS © KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TAMMI 2017

PAINETTU EU:SSA

ISBN 987-951-31-9341-6

PROLOGI

He odottavat laskuvettä ja lähtevät liikkeelle aamunkoitteessa.

On satanut koko yön, ja aamulla maa tihkuu vettä, kohoava usva sulautuu takaisin matalalla riippuviin pilviin. Nelson hakee Ruthin siviilipoliisiautolla. Hän istuu kuljettajan vieressä, ja Ruth kiipeää taakse kuin taksimat-kustaja. He ajavat hiljaisuudessa pysäköintialueelle, jonka läheltä luut löytyivät. Marskimaalle vievällä tiellä hiljaisuuden rikkovat vain poliisiradion rätinä ja kuljettajan raskas, flunssan tukkima hengitys. Nelson ei sano mitään. Ei ole mitään sanottavaa.

He nousevat autosta ja kävelevät märän ruohon yli marskimaalle. Tuuli kuiskii kaislikossa, ja siellä täällä synkät vesilammikot heijastelevat harmaata taivasta. Ruth pysähtyy marskimaan laidalle etsimään ensimmäistä vajonnutta tolppaa, mutkittelevaa sorapolkua, joka vie petollisen veden yli ulommas laskuveden jättämälle mutapohjalle. Kun hän löytää sen puoliksi murtoveteen uponneena, hän lähtee kävelemään taakseen katsomatta.

He kulkevat marskimaan poikki ääneti. Kun he pääsevät lähemmäs merta, usva haihtuu ja auringonvalo alkaa siilautua pilvien lomasta. Muinaisen kehärakennelman luona vesi on jo paennut, ja hiekka kimmeltää varhaisen aamun valossa. Ruth polvistuu maahan niin kuin näki Erikin polvistuvan silloin kauan sitten. Hän alkaa nostella vetistä hiekkaa varovaisesti kaivauslastallaan.

Yhtäkkiä on aivan hiljaista. Merilinnutkin lakkaavat kirkumasta ja kailottamasta yläpuolella. Tai ehkä ne ovat edelleen siellä, mutta Ruth ei vain kuule niitä. Sen Ruth kuulee, että Nelson hengittää raskaasti hänen takanaan, mutta itse hän tuntee olonsa merkillisen rauhalliseksi. Sitenkään hän ei tunne mitään, kun näkee pikkuisen käsi-varren, jonka ranteessa on vielä ristiäiskoruin.

Hän oli tiennyt jo etukäteen, mitä löytäisi.

1

Herääminen on kuin nousemista kuolleista. Kivutaan unen valtakunnasta hitaasti, pimeydestä alkaa erottua hahmoja ja muotoja, herätyskello toitottaa kuin tuomiopäivän pasuuna. Ruth heilauttaa käsivarttaan ja rysäyttää herätyskellon lattiaan, missä se jatkaa metelöintiään moittivasti. Ähkäisten hän kampeaa itsensä istumaan ja vetää kaihtimen ylös. On edelleen pimeää. Tämän ei kuuluisi mennä näin, hän sanoo itsekseen ja parahtaa, kun jalkapohjat osuvat kylmiin lattialautoihin. Kivikauden ihminen olisi mennyt nukkumaan auringon laskeutua ja noussut samaan aikaan sen kanssa. Minkä takia me nyt kuvittelemme, että homma pitää hoitaa tällä tavalla? Ensin nukahdetaan uutisten ääreen, raahaudutaan yläkertaan lojumaan unetomana Rebus-dekkarin kanssa, kuunnellaan BBC:n ohjelmaa radiosta, lasketaan rautakautisia kalmistoja unen saamiseksi ja nyt tämä: herätään pimeään aamuun ja olo on kuin vainajalla. Jotenkin tämä ei nyt mene oikein.

Suihkussa vesi liottaa yhteen liimaantuneet silmäluomet auki ja suoristaa hiukset selkää vasten. Sitä voisi puolestaan sanoa kasteeksi. Ruthin vanhemmat ovat uudestisyntyneitä kristittyjä ja mieltyneet aikuisten upotuskasteeseen. Ruth kykenee kyllä ymmärtämään sen houkuttelevuuden, huolimatta siitä pienestä ongelmasta, että hän ei usko jumalaan. Vanhemmat kuitenkin rukoilevat hänen puolestaan, minkä pitäisi tuntua lohdulliselta, mutta jotenkin ei kuitenkaan tunnu.

Ruth hankaa itseään pyyhkeellä pontevasti ja tuijottaa huuruista peiliä varsinaisesti sitä katsomatta. Hän tietää, mitä siellä näkyy, eikä tieto ole sen lohduttavampi kuin vanhempien rukoukset. Olkapäille ulottuva ruskea tukka, siniset silmät, vaalea iho – ja seisoi pa hän millä tavalla tahansa vaa’alla, joka nyt on karkotettu siivouskomeroon, hän painaa kahdeksankymmentä kiloa. Hän huokaa (painoni ei määrittele minua, läski on mielentila) ja puristaa tahnaa hammasharjalle. Hänellä on hyvin kaunis hymy, mutta juuri nyt hän ei hymyile, joten sekin on pudonnut lohdullisten asioiden listalla aika alas.

Hän on puhdas ja tassuttelee takaisin makuuhuoneeseen kostein jaloin. Tänään on luentoja, joten hänen täytyy pukeutua hiukan tavallista muodollisemmin. Mustat housut, musta muodoton yläosa. Hän ei juuri vaivaa silmiään vaatteita valitessaan. Hän pitää väreistä ja erilaisista kankaista – itse asiassa hän on varsin heikkona strasseihin ja putkihelmi- ja timanttikirjailuihin. Sitä ei tosin saisi selville tutkimalla hänen vaatekaappiaan. Siellä roikkuu synkkä rivi tummia housuja ja väljiä tummia jakkuja. Mäntypuinen lipasto on täynnä tummia puseroita, pitkiä villatakkeja ja mattapintaisia sukkahousuja. Ennen hän käytti farkkuja, mutta saavutettuaan koon 44 hän valitsee mieluummin sammarit, tietenkin mustat. Farkut ovat muutenkin hänelle liian nuorekkaat. Hän täyttää ensi vuonna neljäkymmentä.

Kun hän on saanut vaatteet päälle, hän yrittää selviytyä portaista. Pienen talon portaat ovat hyvin jyrkät, ne ovat pikemminkin tikkaat kuin mitään muuta. ”Minä en selviä noista ikinä”, oli äiti sanonut ensimmäisellä ja ainoalla visiitillään. Kuka kääsee, Ruth oli vastannut hiljaa mielessään. Vanhemmat olivat yöpyneet paikallisessa aamiais-

majoituksessa, koska Ruthilla on vain yksi makuuhuone. Yläkertaan meneminen oli täysin tarpeetonta (alakerrassakin on vessa, mutta se on keittiön vieressä, mikä äidin mielestä oli epähygieenistä). Portaat vievät suoraan olohuoneeseen: hiottu puulattia, mukava haalistunut sohva, iso litteänäyttöinen televisio ja kirjoja kaikilla mahdollisilla pinnoilla. Enimmäkseen arkeologiaa, mutta myös murhamysteerejä, keittokirjoja, matkaoppaita, lääkärihoitaja-romantiikkaa. Ruthin makua voi kuvailla vähintäänkin monenkirjavaksi. Erityisesti hänen sydäntään lähellä ovat baletista tai ratsastuksesta kertovat lastenkirjat, vaikka hän ei ole koskaan kokeillut kumpaakaan.

Keittiössä on hädin tuskin tilaa edes jääkaapille ja hellalle, mutta lukuisista keittokirjoista huolimatta Ruth ei kokkaa kovin usein. Nyt hän laittaa vedenkeittimen päälle ja leipää paahtumaan, ja näppää radion neloskanavan päälle harjaantuneella liikkeellä. Sitten hän kokoaa luentomuistiinpanonsa ja istuu tuu etuikkunan ääreen, lempipaikkaansa. Etupihan puutarhassa kasvaa tuulentuivertamaa ruohoa, ja rikkinäisen, sinisen aidan tuolla puolen on pelkkää tyhjyyttä. Kilometrikaupalla marskimaata, kitukasvuista piikkihernettä läiskinä siellä täällä, ja petollisia virtoja. Tähän aikaan vuodesta näkee joskus suuria villihanhiparvia kiitämässä taivaan halki, nousevan auringon säteiden värjätessä niiden höyhenet vaaleanpunaisiksi. Mutta tänään, tänä harmaana talviaamuna elollisia olentoja ei ole näkyvissä sillä etäisyydellä, minne katse kantaa. Kaikki on kalvakkaa ja veden huuhtomaa, harmaanvihreä sulautuu harmaanvalkoiseksi siellä, missä marskimaata kohtaa taivaan. Meri näkyy kaukana tummemmanharmaana viivana, missä lokit ajelevat aalloilla. Maisema on lohduttoman autio, eikä Ruthilla ole aavistustakaan, miksi hän pitää siitä näin paljon.

Hän syö paahtoleipää ja juo teetä (hän pitää kahvista enemmän, mutta säästelee itseään yliopiston oikeaa espressoa varten). Samalla hän selaa luentomuistiinpanoja. Alun perin hän on kirjoittanut ne koneella, mutta nyt niitä koristavat eri värein sutatut lisähuomautusten kerrostumat. ”Esihistoriallinen teknologia ja sukupuoli”, ”Muinaisesineiden kaivaminen”, ”Elämä ja kuolema mesoliittisella kaudella”, ”Eläinluut kaivauksilla”. Vaikka marraskuu on vasta aluillaan, syyslukukausi on kohta ohi, ja käsillä on viimeinen luentoviikko. Ruth manaa hetkeksi näkyviin opiskelijoiden kasvoja: innokkaita, työteliäitä, hiukan tylsiä. Nykyään hän opettaa vain maisteriopiskelijoita ja oikeastaan kaipaa aloittavien opiskelijoiden rentoa, leppoisaa hyväntuulisuutta. Nykyiset opiskelijat ovat *niin* määrätietoisia, he piirittävät hänet luennon jälkeen keskustellakseen Lindowin miehestä ja Boxgroven miehestä ja siitä, oliko naisilla tosiaan merkittävä rooli esihistoriallisissa yhteisöissä. Katsokaa ympärillenne, Ruthin tekee mieli huutaa, eihän meillä näytä usein olevan merkittävää roolia tässäkin yhteisössä. Mikä saa teidät kuvittelemaan, että mörisevät metsästäjä-keräilijät olisivat olleet sen valistuneempia kuin mekään?

Radiosta kantautuva *Päivän ajatus* hiipii alitajuntaan muistutuksena siitä, että on aika lähteä. ”Eräällä tavalla jumala on kuin iPod...” Hän vie kupin ja lautasen tiskialtaaseen ja jättää ruokaa kissoille, Sparkylle ja Flintille. Samalla hän vastaa alituiselle, ivalliselle haastattelijalle mielessään. ”Okei, olen ylipainoinen sinkkunainen ja minulla on kissoja. Entä sitten? Ja, okei, puhun niille joskus, mutta en kuvittele, että ne vastaisivat minulle tai pitäisivät minua minään muuna kuin näppäränä ruoka-annostelijana.” Kuin kutsuttuna Flint, isokokoinen punaturkki-

nen poikakissa, survoutuu sisään luukusta ja luo Ruthiin värähtämättömän, kultaisen katseensa.

”Onko jumala äskettäin soitettujen listallamme, vai joudummeko joskus painamaan *shufflea*?”

Ruth silittää Flintiä ja menee olohuoneeseen pakkaamaan paperit reppuun. Hän kietoo punaisen kaulaliinan (ainoa myönnytys väreille: kaulaliinoja voivat ostaa läskitkin) kaulaansa ja pukee talvitakin ylleen. Sitten hän sammuttaa valot ja lähtee pikku talostaan.

Ruthin talo on yksi kolmesta marskimaan laidalla. Yhdessä asuu lintujensuojelualan valvoja, toisessa käyvät kesäisin viikonloppumökkeilijät, jotka taukoamatta käristävät myrkyllistä grilliruokaa ja parkkeeraavat nelivetonsa Ruthin näkymän eteen. Keväisin ja syksyisin tie on usein tulvan alla ja keskitalvella yleensä ajokelvottomassa kunnossa. ”Mikset muuta johonkin helpompaan paikkaan?” kysyvät kollegat. ”King’s Lynnissä on viehättäviä taloja, tai vaikka Blakeneyssa, jos kaipaat luonnon lähelle.” Ruth ei osaa selittää edes itselleen, miten Etelä-Lontoossa syntynyt ja kasvanut tyttö voi tuntea niin valtavaa vetoa näihin vihamielisiin marskimaihin, näihin autioihin pohjamutatasankoihin ja yksinäisiin, armottomiin maisemiin. Ensin hänet toi marskimaalle tutkimustyö, mutta hän ei itsekään tiedä, mikä on saanut hänet jäämään kaikista vastustuksestakin huolimatta. ”Olen vain tottunut siihen”, hän sanoo. ”Eikä kissoista olisi kiva joutua muuttamaan.” Ja muut nauravat. Vanha kunnon Ruth, niin omistautunut kissoilleen, lasten korvikkeitahan ne, harmi, ettei hän ole mennyt naimisiin, hän on kyllä tosiaan varsin nätti, kun hymyilee.

Tänään tie on ajokelpoinen, ainainen tuuli vain puhaltaa ohuen suolaketon tuulilasiin. Hän ruiskaisee lasiin

vettä huomaamattaan, poukkoilee hitaasti karjaritilän yli ja kaartelee pitkin kylään johtavaa mutkaista tietä. Kesällä puiden lehvästöt kohtaavat tien yllä ja tekevät siitä salape- räisen vihreän tunnelin. Mutta nyt puut ovat pelkkiä luu- rankoja, joiden paljaat käsivarret kurottelevat taivaisiin. Ruth ajaa kovempaa kuin olisi järkevää, ohittaa ne neljä taloa ja kiinni laudoitetun pubin, joista kylä koostuu, ja kääntyy King's Lynnin risteyksestä. Ensimmäinen luento on kymmeneltä. Aikaa riittää.

Ruth opettaa North Norfolk Universityssä (sen mitään- sanomaton kirjainlyhenne on UNN), uudessa yliopistossa heti King's Lynnin ulkopuolella. Hän opettaa arkeolo- giaa, uutta ainetta täällä, ja erityisesti forensista arkeolo- giaa, rikosteknistä ihmisluiden tutkimusta, joka on sitä- kin uudempaa. Laitoksen johtaja, Phil, vitsailee usein, ettei arkeologiassa ole mitään uutta, ja Ruth aina hymyilee vel- vollisuudentuntoisesti. On vain ajan kysymys, Ruth ajat- telee, milloin Phil hankkii autoonsa puskuritarran. ”Joka toiselle kuoppaa kaivaa...” ”Arkeologille et ole koskaan liian vanha.” Ruthin erikoisalana ovat luut. ”Mitä luuranko sanoi toiselle? Ai, sinäkään et pysynyt nahoissasi.” Ruth on kuullut ne kaikki, mutta silti hän nauraa joka kerta. Viime vuonna opiskelijat ostivat hänelle *Star Trekin* Bone- sin luonnollisen kokoisen pahvikuvan. Se seisoo hänen talossaan portaiden yläpäässä säilyttelemissä kissoja.

Radiossa puhutaan kuolemanjälkeisestä elämästä. Miksi tunnemme tarvetta luoda taivaan? Onko se merkki siitä, että se on olemassa, vai onko se massiivista toiveajattelua? Ruthin vanhemmat puhuvat taivaasta ikään kuin se olisi tuttu paikka, jonkinlainen kosminen kauppakeskus, missä he osaavat kulkea ja saavat käyttää ilmaista liityntäpysä- köintiä Ruthin kärvistellessä ikuisesti maanalaisessa park-

kiluolassa. Tietenkin siihen saakka, kunnes hän Syntyy Uudesti. Ruth pitää enemmän katolilaisten taivaasta, jonka muistaa opiskeluajan matkoilta Italiaan ja Espanjaan. Avaria, pilvisiä taivaita, suitsuketta ja savua, pimeyttä ja mysteerejä. Ruth pitää avarasta: John Martinin maalauksista, Vatikaanista, Norfolkin taivaasta. Samapa tuo, hän ajattelee kuivasti kääntyessään yliopiston pihatielle.

Yliopisto koostuu pitkistä, matalista rakennuksista, jotka on yhdistetty toisiinsa lasisilla kulkusilloilla. Tällaisena harmaana aamuna se näyttää kutsuvalta, voinkeller-tävä valo hohtaa lukuisilta pysäköintialueilta, lyhytvartisten lamppujen rivistö valaisee tien arkeologian ja luonnontieteiden laitokselle. Lähempää katsottuna se ei näytä yhtä vaikuttavalta. Vaikka rakennus ei ole kymmentä vuotta vanhempi, betonijulkisivuun on ilmestynyt halkeamia, seinissä on töhryjä, ja ainakin kolmannes lamputta on sammunut. Ruth ei kuitenkaan yleensä kiinnitä tilanteeseen huomiota pysäköidessään tavalliseen ruutuunsa ja kiskoessaan ulos painavan reppunsa – painavan, koska se on puolillaan luita.

Kiivetessään kosteanhajuista portaikkoa ylös työhuoneeseensa hän ajattelee ensimmäistä luentoaan: Kenttätöiden perusteet. Vaikka hänen opiskelijansa ovat masterivaiheessa, monilla on kaivauskokemusta vähän tai ei ollenkaan. Monet ovat ulkomailta (yliopisto tarvitsee heidän lukukausimaksujaan), ja East Anglian jäänyt maaperä voi olla heille melkoinen kulttuurišokki. Sen vuoksi ensimmäinen opetuskaivaus järjestetään vasta huhtikuussa.

Tonkiessaan käytävällä avainkorttia esille hän on tietoinen siitä, että kaksi ihmistä lähestyy. Toinen heistä on laitoksen johtaja, Phil, toista hän ei tunnista. Mies on pitkä

ja tumma, harmaantuva tukka on leikattu hyvin lyhyeksi. Hänessä on jotain kovaa, jotain pidättyvää ja aavistuksen vaarallista, mikä saa Ruthin päättelemään, ettei hän ole opiskelija, eikä varsinkaan opettaja. Ruth astuu syrjään päästääkseen heidät ohi, mutta yllättäen Phil pysähtyy hänen eteensä puhumaan vakavalla äänellä, josta kuuluu läpi huonosti peitelty innokkuus.

”Ruth. Sinulle on vieras.”

Opiskelija sittenkin. Ruth alkaa rakentaa naamalleen tervetuloahymyä, mutta Philin seuraavat sanat jähmettävät sen.

”Tässä on rikoskomisario Harry Nelson. Hän on tullut keskustelemaan kanssasi eräästä murhasta.”

2

”Murhaepäilystä”, sanoo rikoskomisario Harry Nelson vikkellästi.

”Toki, toki”, sanoo Phil yhtä vikkellästi ja luo Ruthiin katseen, jolla näyttää haluavan sanoa: ”Katso, Ruth, puhun ihka oikean etsivän kanssa.” Ruth pitää naaman peruslukemilla.

”Tässä on tohtori Ruth Galloway”, Phil sanoo. ”Hän on forensisen arkeologian asiantuntijamme.”

”Hauska tavata”, Nelson sanoo hymyilemättä. Hän elehtii Ruthin työhuoneen lukitun oven suuntaan. ”Voisimmekohan?”

Ruth työntää avainkortin sisään ja avaa oven. Työhuone on pieni, hädin tuskin parin metrin pituinen. Kirjahyllyt peittävät yhden seinustan kokonaan, toista hallitsee ovi, ja kolmannella on surkea ikkuna, josta näkyy sitäkin surkeampi koristelampi. Ruthin työpöytä on ahdettu neljännelle seinustalle, ja sen yläpuolella roikkuu kehystetty Indiana Jones -juliste – sarkasmia, Ruth aina selittää kiireesti. Silloin, kun hän ohjaa opiskelijoita, he usein parveilevat käytävässä, ja Ruth pönkkää oven auki kissapatsaalla, joka on lahja Peteriltä. Nyt hän kuitenkin pamauttaa oven kiinni, ja Phil ja komisario jäävät seisomaan vaivautuneina, liian isoina niin pieneen tilaan. Eritoten Nelson tuntuu peittävän kaiken valon seistessään ikkunan edessä kulmat kurtussa. Hän näyttää liian leveältä, liian pitkältä ja liian *aikuiselta* tähän huoneeseen.

”Istukaa...” Ruth näyttää oven viereen pinottuja tuoleja. Phil tekee upean suorituksen antamalla Nelsonille tuolin ensin pyyhkäistyään siitä pölyt kätevästi puseronhihaan.

Ruth ahtautuu paikalleen pöydän taakse. Se antaa turvallisuudentunnetta, auktoriteettia. Tunne särkyy heti, kun Nelson nojautuu taakse, ristii jalkansa ja alkaa puhua hänelle rivakkaan, tasapaksuun sävyyn. Puheessa on pohjoisen korostuksen häivähdys, mikä saa hänet kuulostamaan vielä tehokkaammalta, ikään kuin hänellä ei olisi aikaa haaskattavaksi Norfolkin verkkaisiin vokaaleihin.

”Olemme löytäneet luita”, hän sanoo. ”Ne näyttäisivät olevan lapsen, mutta vaikuttavat vanhoilta. Minun täytyy saada tietää, kuinka vanhoja ne ovat.”

Ruth pysyy vaiti, mutta Phil kantaa kortensa kekoon innokkaasti. ”Mistä ne löytyivät, komisario?”

”Lintujensuojelun alueen läheltä. Marskimaalta.”

Phil katsoo Ruthia. ”Sehän on siellä, missä sinä...”

”Tiedän paikan”, Ruth keskeyttää. ”Miksi luut ovat mielestäsi vanhoja?”

”Ne ovat ruskeita, värjäytyneitä, mutta muuten hyvässä kunnossa. Luulin, että ne ovat erikoisalaasi”, Nelson sanoo yhtäkkiä hyökkäävästi.

”Niin ovatkin”, Ruth vastaa rauhallisesti. ”Oletan, että olet täällä juuri sen vuoksi.”

”No, pystytkö siis sanomaan, ovatko ne nykyajalta vai eivät?” Nelson kysyy edelleen melko sotaisaan sävyyn.

”Nykyajalta peräisin olevat jäänteet pystyy yleensä erottamaan helposti”, Ruth sanoo. ”Sen näkee kunnosta ja pinnasta. Vanhat luut ovat vähän kinkkisempiä. Joskus on ihan mahdotonta sanoa, ovatko luut viisikymmentä vai kaksituhatta vuotta vanhoja. Silloin on pakko käyttää radiohiiliajoitusta.”

”Professori Galloway on luiden säilymisen asiantuntija.” Phil puuttuu puheeseen, ettei vain jäisi ulkopuolelle. ”Hän on työskennellyt Bosniassa, sodanaikaisilla haudoilla...”

”Tuletko katsomaan?” Nelson sanoo väliin.

Ruth teeskentelee miettivänsä, mutta totta kai hän on innostunut. Luita! Marskimaalla! Siellä, missä hän oli sillä unohtumattomalla ensimmäisellä kaivauksella Erikin kanssa. Ne voivat olla mitä vain. Ne voivat olla löytö. Tai...

”Ja epäilet, että kyseessä saattaa olla murha?” Ruth kysyy.

Ensimmäistä kertaa Nelson näyttää tuntevan olonsa epämurkavaksi. ”En mielellään ota kantaa”, hän sanoo rasakaasti. ”En vielä. Tuletko katsomaan niitä?”

Ruth nousee seisomaan. ”Minulla on luento kymmeneltä. Voisin tulla lounastauolla.”

”Lähetän auton hakemaan kahdeltatoista”, Nelson sanoo.

Ruth on salaa pettynyt, kun Nelson ei olekaan lähettänyt partioautoa vilkkuvine, sinisine valoineen. Sen sijaan hän saapuu itse ajaen kuraista Mercedestä. Kuten sovittu, Ruth odottaa pääportilla, eikä Nelson edes nouse autosta, vaan kurottautuu työntämään matkustajanoven auki. Ruth nousee kyytiin tuntien itsensä lihavaksi niin kuin aina auton sisällä. Hän pelkää sairaalloisesti, ettei turvavyö ylety kiinni, tai että jokin näkymätön painoanturi laukaisee kimeän hälytyssignaalin. ”Kahdeksankymmentä kiloa! Kahdeksankymmentä kiloa autossa! Hälytys! Paina heittoistuinnappia!”

Nelson vilkaisee Ruthin reppua. ”Onko sinulla kaikki tarvittava mukana?”

”On.” Ruth on ottanut mukaan pienen kaivaussetin: kaivauslastan, pienen lapion, pakastepusseja näytteitä varten, mittanauhoja, muistivihon, kyniä, pensseleitä, kompassin,

digikameran. Hän on myös vaihtanut jalkaan lenkkarit ja pukeutut ylleen heijastintakin. Häntä ärsyttää, koska hän tuntee näyttävänsä ihan räjähtäneeltä.

”Eli asut siis marskimaalla päin?” Nelson sanoo lähties-
sään liikenteen sekaan renkaat kirskuen. Hän ajaa aivan
mielipuolisesti.

”Joo”, Ruth vastaa tuntien olevansa puolustuskannalla,
vaikka ei oikein tiedä miksi. ”New Roadilla.”

”New Roadilla!” Nelson päästää naurunröhähdyksen.
”Luulin, että siellä asuu vain bongareita.”

”No, lintujensuojelualueen valvoja on naapurini”, Ruth
sanoo yrittäen pysyä kohteliaana samalla, kun polkee
kuvitteellista jarrupoljinta.

”Minä en kyllä tykkäisi”, sanoo Nelson. ”Se on ihan liian
eristyksissä.”

”Minusta on kiva asua siellä”, Ruth sanoo. ”Menin sinne
kaivaukselle, enkä enää lähtenyt pois.”

”Mille kaivaukselle? Arkeologiselleko?”

”Joo.” Ruth muistelee kymmenen vuoden takaista kesää.
Istuttiin iltaa leirinuotion äärellä syömässä kärventynyttä
makkaraa ja laulamassa korneja lauluja. Linnunlaulua
aamuisin ja marskimaa violettinaan rantaneilikkaa. Ja se
kerta, kun lampaat kävelivät teltojen päältä yöllä. Ja kun
vuorovesi jätti Peterin loukkuun, ja Erik pelasti hänet
konttaamalla mutatasankojen yli. Se uskomaton innos-
tus, kun he löysivät puisen paalun, ensimmäisen todisteen
siitä, että siellä tosiaan oli kehärakennelma. Ruth muistaa
täsmälleen, miltä Erikin ääni kuulosti, kun tämä kääntyi
huutamaan heille vyöryvän vuoksen yli: ”Löytyi!”

Ruth kääntyy Nelsoniin päin. ”Etsimme kehärakennel-
maa.”

”Kehää? Semmoista kuin Stonehenge, vai?”

”Niin. Oikeastaan ’henge’ tarkoittaa vain ympyränmuotoista vallia, jota reunustaa oja. Tavallisesti kehän sisällä on paaluja.”

”Luin jostain, että Stonehenge on vain isommanpuoleinen aurinkokello. Ajannäyttjä siis.”

”No, oikeastaan ei tiedetä, mihin sitä käytettiin”, Ruth sanoo. ”Mutta lienee turvallista sanoa, että sitä käytettiin jonkinlaisiin rituaaleihin.”

Nelson katsoo häntä oudosti.

”Rituaaleihin?”

”Niin, palvontaan, uhraamiseen.”

”Uhraamiseen?” Nelson toistaa kaikuna. Nyt hän vaikuttaa aidosti kiinnostuneelta. Alentuva äänensävy on kadonnut.

”Joskus löytyy jälkiä uhraamisesta. Astioita, keihäitä, eläinten luita.”

”Entä ihmisten luut? Löytyykö koskaan niitä?”

”Joo, kyllä niitäkin löytyy.”

Seuraa hetken hiljaisuus. Sitten Nelson sanoo: ”Hassu paikka semmoiselle henge-viritykselle, eikö olekin? Melkein meressä.”

”Meri ei ulottunut tänne siihen aikaan. Maisema muuttuu. Kymmentuhatta vuotta sitten tämä saari oli vielä kiinni mantereessa. Täältä olisi voinut kävellä Skandinaviaan.”

”Nyt kyllä juksaat!”

”En. King’s Lynn on aikanaan ollut valtava vuorovesijärvi. Sitä ’Lynn’ tarkoittaa. Se on kelttiläinen järveä tarkoittava sana.”

Nelson kääntyy katsomaan häntä epäluuloisesti, ja auto kaartaa huolestuttavasti. Ruth miettii, epäileekö Nelson tosiaan, että hän on sepustanut koko jutun.

”Eli jos täällä ei ollut merta, niin mitä täällä sitten oli?”

”Tasaista suomaata. Arvelemme, että kehä oli suon vieressä.”

”Tuntuu silti oudolta rakentaa kehä sellaiseen paikkaan.”

”Suo- ja kosteikkoalueet ovat olleet hyvin tärkeitä esihistoriallisena aikana”, Ruth selittää. ”Maisema on symbolinen. Ajatellaan, että ne ovat tärkeitä, koska ne ovat maan ja meren välissä, tai elämän ja kuoleman.”

Nelson tuhahtaa. ”Anteeksi mitä?”

”No, suo tai marskima ei ole kuivaa maata, eikä se ole merta. Vaan vähän niin kuin molempien sekoitus. Tiedämme, että ne olivat esihistorialliselle ihmiselle tärkeitä.”

”Miten me sen tiedämme?”

”On löydetty soiden reunoille jätettyjä esineitä. Votiivikätköjä.”

”Votiivi?”

”Votiivit ovat uhreja jumalille. Niitä jätetään erityisille tai pyhille paikoille. Ja joskus jätetään ruumiita. Oletko kuullut suoruumiista? Lindowin miehestä?”

”Ehkä”, Nelson sanoo varovasti.

”Turpeeseen haudatut ruumiit ovat säilyneet lähes täydellisesti. Jotkut ovat sitä mieltä, että ne haudattiin soihin tarkoituksella. Jumalten lepyttämiseksi.”

Nelson vilkaisee Ruthia vielä kerran, mutta ei sano mitään. He ovat nyt tulossa marskimaalle ja ajavat pikkutieltä retkeilijöiden pysäköintialueelle. Ympärillä seisoo lohduttomana tuulenpieksämiä kylttejä, joissa kerrotaan marskimaan linnustosta. Kiinnilaudoitettun kioskin seinässä mainostetaan jäätelöitä, joiden räikeät värit ovat jo haalistuneet. Tuntuu mahdottomalta kuvitella tänne retkeilijöitä piknikillä, syömässä jäätelöä auringonpaisteessa. Paikka vaikuttaa vain tuulen ja sateen omalta.

Pysäköintialue on tyhjä lukuun ottamatta yksinäistä poliisin partioautoa. Sen kuljettaja nousee ulos heidän lähestyessään ja jää seisomaan paikoilleen kylmissään ja kyllästyneenä.

”Tohtori Ruth Galloway”, Nelson esittelee reippaasti. ”Rikoskonstaapeli Clough.”

Konstaapeli Clough nyökkää synkästi. Ruthista vaikuttaa, ettei roikkuminen viimeisellä marskimaalla kuulu hänen lempipuuhiinsa. Nelson sen sijaan näyttää oikein innokkaalta ja hölkkää paikoillaan kuin laukkaan valmistautuva kilpahevonen. Hän johdattaa heidät sorapolulle, jonka kyltti nimeää ”Retkeilypoluksi”. He ohittavat puisen laavun, joka on rakennettu marskimaalle paalujen varaan. Se on tyhjä lukuun ottamatta sipsipusseja ja ympäröivällä tasanteella lojuvaa cokispurkkia.

Nelson osoittaa roskia pysähtymättä ja ärähtää: ”Kerää nuo talteen.” Ruthin täytyy ihailia hänen perusteellisuuttaan, joskaan ei hänen kohteliaisuuttaan. Ruthille tulee mieleen, että poliisin työn täytyy olla jollain tavalla samanlaista kuin arkeologin. Hänkin pussittaisi kaiken, mitä kaivaukselta löytyy, ja kirjaisi löytöpaikan tiedot huolellisesti. Hänkin olisi valmis tonkimaan päiväkausia, viikkokausia siinä toivossa, että jotain merkittävää löytyisi. Hänkin, Ruth tajuaa äkillisen puistatuksen vallassa, tutkii lähinnä kuolemaa.

Ruth on jo hengästynyt, kun he tulevat sinivalkoisella poliisiteipillä merkittyyn paikkaan, mikä tuo hänen mieleensä liikenneonnettomuudet. Nelson kulkee nyt kolmisen metriä edellä, kädet taskussa, pää etukumarassa ikään kuin nuuhkisi ilmaa. Clough rämpiä perässä, kädessään muovipussi, johon hän on kerännyt laavun roskat.

Teipin toisella puolella on veden puoliksi täyttämä matala kuoppa. Ruth kumartuu teipin alitse ja polvistuu

katsomaan. Paksussa mudassa näkyy selvästi ihmisluita.

”Miten nämä löytyivät?” hän kysyy.

Clough vastaa. ”Kansalainen oli kävelyttämässä koiraansa. Koira oli itse asiassa napannut yhden luun hampaisiinsa.”

”Säilytittekö sen? Siis luun.”

”Se on asemalla.”

Ruth ottaa nopeasti valokuvan paikasta ja luonnostelee kartan muistivihkoonsa. Ollaan marskimaan länsilaidalla. Täällä hän ei ole kaivanut. Ranta, mistä kehärakennelma löytyi, on kolmisen kilometriä itään. Ruth polvistuu mutaiseen maahan ja alkaa äyskäröidä vettä pois kaivaussetin muovikannulla. Nelson melkein hyppelee kärsimättömyyttään.

”Emmekö voisi auttaa tuossa?” hän kysyy.

”Ette”, Ruth toteaa lyhyesti.

Kun Ruth on saanut kuopan tyhjennettyä melkein kokonaan, hänen sydämensä alkaa hakata nopeammin. Hän kaapaisee varovaisesti vielä yhden kannullisen ja osuu vasta sitten mutaan. Näkyviin tulee jotain, joka on painautunut tummaan maahan.

”No?” Nelson kysyy ja kumartuu innokkaana katsomaan hänen olkansa takaa.

”Se on kyllä ruumis”, Ruth sanoo epäröiden, ”mutta...”

Hän ojentaa kätensä hitaasti kaivauslastaa kohti. Nyt ei saa kiirehtiä. Hän on nähnyt kokonaisten kaivausten menevän pilalle hetken huolimattomuuden takia. Niinpä hän nostelee märkää mutaa pois varovaisesti Nelsonin narskutellessa hampaitaan taustalla. Kaivannossa näkyy käsi, hiukan nyrkkiin puristunut, ranteessa rengas, joka näyttää ruoholta.

”Hitto soikoon!” mutisee Nelson selän takana.

Huippusuositettu ja tunnelmallinen Ruth Galloway -sarja alkaa!

Arkeologi Ruth Gallowayn rauhaisa elämä Norfolkkin perukoilla järkkyy, kun poliisi ottaa yhteyttä: muinaisen paalukehän liepeiltä on löytynyt ihmisen luita. Onko kyseessä kymmenen vuotta aiemmin kadonnut tyttö vai esihistoriallinen löytö?

Katoamistapausta tutkiva rikoskomisario Harry Nelson ei aio luovuttaa ennen kuin tytön kohtalo on selvinnyt. Ratkaisu saattaakin olla lähempänä kuin koskaan Ruthin asiantuntemuksen ja herkän vaiston ansiosta. Mutta kun toinenkin tyttö katoaa, mysteeri tihenee kuin sumu marskimailla – ja Ruthin rooli poliisin neuvonantajana käy todella vaaralliseksi.

”Huiman tunnelmallinen mysteeri Norfolkkin rannikon marskimailta.”

THE NEW YORK TIMES

”Ruth Galloway on yksi meistä, fiksu, hyvin pärjäävä ja silti hiukan epävarma itsestään. Hänestä lukijat haluavat kuulla lisää.”

USA TODAY

www.tammi.fi

84.2

ISBN 978-951-31-9341-6